

МОНИТОРИНГ ИЗВЕШТАЈ НА ЕКОЛОШКО ДРУШТВО ПЛАНЕТУМ

**Завршен мониторинг извештај за
институциите поврзани со дивата
сеча на шумите**

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Завршен мониторинг извештај за институциите поврзани со дивата сеча на шумите

Издава:

Еколошко друштво Планетум-Струмица

За издавачот:

Александар Лазаров

Автори:

Митко Шопов
Александар Лазаров

Подготвил:

Митко Шопов

Графичка обработка:

Митко Шопов

Печати:

Графосерви - Струмица

Тираж:

100 примероци

Превод:

Кристина Балтовска

Овој извештај е овозможен со поддршка од американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД) во рамки на Проектот на УСАИД за граѓанско опшество. Содржината на извештајот е одговорност на авторите и не ги изразува ставовите на УСАИД или на Владата на Соединетите Американски Држави. Исто така, спомнување трговски марки или комерцијални производи не претставува поддршка или препорака за користење

Содржина

- Кратенки	4 стр.
- Вовед	5 стр.
- Општина Василево	6 стр.
- Општина Штип	6 стр.
- Општина Струмица	7 стр.
- Општина Дојран	7 стр.
- Шумско стопанство	8 стр.
- Шумска полиција	11 стр.
- Шумски инспектор при МЗШВ	13 стр.
- СВР	14 стр.
- Основни судови	15 стр.
- Јавно обвинителство	16 стр.
- Државни и општински еколошки инспектори	17 стр.
- Заклучоци	18 стр.
- Препораки	19 стр.

Кратенки

МЗШВ Министерство за Земјоделство Шумарство и Водостопанство

ОС Основен суд

ЈО Јавно Обвинителство

ШП Шумска полиција

ШИ Шумски инспектор

СВР Сектор за внатрешни работи

ЈПМШ Јавно претпријатие Македонски шуми

ПСШ Подрачно шумско стопанство

Овој мониторинг извештај е дел од проектот “Зачувување на шумата – инвестиција во иднината” кој има за цел да ја подобри соработката на заинтересираните страни за намалување на дивата сеча (дрвокрадството) и зачувување на шумскиот фонд како природно богатство на Р. Македонија.

Како дел од активностите во склоп на овој проект беше и спроведување на мониторинг со цел следење и проценка на динамиката, квалитетот и обемот на работа на институции кои на некој начин се инволвирали со проблемот на дива сеча на шумите и заштитата на шумскиот фонд.

Мониторингот беше спроведен од 4 мониторинг тима во 4 општини во Р. Македонија (Струмица, Василево, Дојран и Штип). Самите мониторинг тимови беа составени од по два члена. Истите претходно беа обучени за техниките и алатките за мониторирање, креирање на мониторинг планови и пишување на мониторинг извештаи.

Предмет на мониторинг беа тела и органи на одредени институции кои се поврзани со дивата сеча на шумите и нивната работа во врска со нивните надлежности, а во врска со Законот за шуми и другите закони кои ја третираат оваа проблематика

Најчеста техника која се користеше во текот на мониторингот беше преку директна посета со најавено интервју како и преку доставување на писмено барање за добивање на одредени податоци.

Општина Василево

Општина Василево се простира на падините на планините Готин, Еленица и Огражден со површина од 230,4 квадратни километри. Има 18 населени места во кои живеат 12,122 илјади жители според пописот направен во 2002 година. За оваа општина е карактерично тоа што е присутна изменето средоземноморска клима со благи зими и долги сушни лета со просечни врнежи помеѓу 80 до 120 литри годишно воден талог. Иако се карактеризира со ниско стеблеста шума, присутна е и високо стеблестата шума. Карактеристично за присуството на ниско стеблестата шума е поради нелегалното диво сечење на шумата (во народот познат под терминот брзи пари) и палењето на шумата во текот на летниот период. На територијата на општината можат да се најдат следниве дрвја: даб, бук, смрека, бор, габер, а во пониските делови може да се сртне и брест. Во котлинскиот дел на општината и покрај речното корито опстојуват тополота, брестот, врбата и багремот.

Општина Штип

Општина Штип се наоѓа во Источниот регион на Р.Македонија. Во Општина Штип живеат околу 50.000 жители.

Оваа општина не е богата со шуми, а нејзината клима е позната по долги и сушни жешки лета, есенски ветрови, а дождови паѓаат во есенскиот и пролетниот период. Врнежите не се многу обилни и реонот околу Штип е претежно со сушни денови.

Шумскиот фонд во Општина Штип е распореден во планинските предели на планината Плачковица и планината Серта, кои се во близина на град Штип, на оддалеченост од 30 до 40 километри од градот. Плачковица е богата со листопадна шума, бук и даб. Серта има повеќе нискостеблеста шума, макии, смреки, шикари, а поретко и даб.

Во околната на Штип постојат голини, кои што наназад 50 години се пошумени со акции и се садени четинари и багрем. Пошумени локации се „Клисибаир“ над градот Штип, борова шума кај манастирот „Света Недела“, кај „Калимерово“-под бањата „Кежовица“, „Гоцева шума“- на патот за Велес, од левата страна близу Свети Николе, борова шума близу село Лакавица и шума близу Казнено поправниот дом Затвор.

Општина Струмица

На југоисток на Република Македонија, веднаш под тромеѓето на меѓудржавните граници со Бугарија и Грција сместена е плодната Струмичка котлина, а во нејзиниот западен дел и истоимената општина Струмица на надморска височина 256 m, со површина од 485,59 km² и број на жители 54.676. Според последниот попис на населението спроведен во 2002 год.. во Струмица има вкупно 13.152 домаќинства од кои 7.508 користат огревно дрво за греене. Струмичкиот регион е опкружен со планините Беласица, Огражден и Еленица.

Во Струмичката котлина се мешаат видоизменета медитеранска клима чиј целосен продор од Егејското море го стопира венецот на планината Беласица, и континентална клима чие влијание значително го намалуваат планините Огражден и Плачковица. Климатата во Струмица и струмичко се одликува со релативно благи зими, со долги суви лета и со високи средни дневни температури. Просечните врнежи од околу 600 литри на m² годишно се со медитерански режим, максимални врнежи во месеците ноември и декември и минимални врнежи во август и септември.

Вкупната површина под шуми во општина Струмица изнесува 18.860 (ha)

- високостеблени површини спаѓаат:

бука 1.373(ha) или 7,2%, горун - 243(ha) или 1,2%, црн бор - 570(ha) или 3,0%, насади и култури 12(ha) или 0,06% и четинари 122(ha) или 0,6%.

- нискостеблени површини спаѓаат:

бука 353(ha) или 1,8%, горун 4.539(ha) или 24%, благун 2.198(ha) или 11,6%, плоскач 6.491(ha) или 34,4%, Б.габер 1.161(ha) или 6,1%, О. лисјари 1.199(ha) или 6,3% и О. четинари 30(ha) или 0,1%.

- шикари 568(ha) или 3,0%.

Согласно сопственоста 9,2% се во приватна сопственост.

Општина Дојран

Општина Дојран се наоѓа на јужниот дел од Р.Македонија на границата со Грција, со околу 3.200 жители. Дојранското подрачје се карактеризира со количества врнежи условени од медитеранското климатско влијание и тоа најмногу во ноември - 88 mm, а најмалку во јули - 33,5 mm.

Просечна годишна количина на врнежите изнесува 682 mm, која отпаѓа на просечно 77 врнежливи денови или во просек 8,8 mm по

врнежлив ден. Во поедини години таа отстапува во широки граници од просечната вредност, така што најврнежливата година е со вредност 855 mm, а најсушната со 467 mm.

Општина Дојран како шумски фонд изобилува со листопадни дрвја: даб, црн и бел габер, јасен.

Шумско стопанство

Шумското стопанство е јавно претпријатие кое работи на принцип на самофинансирање. Шумското претпријатие се јавува и како стопанственик и како корисник кој стопанисува со шумите. Согласно Законот за шуми законска обврска на сите субјекти што стопанисуваат со шуми меѓу кои спаѓа и ЈП “Македонски шуми” должни се да превземаат мерки за заштита на шумите од бесправни сечи, за чија намена имаат службени лица (шумочувари).

Задача на шумочуварската служба е ако забележат бесправни дејствија во шумата да ги легитмираат и опоменат прекршителите и да јават во шумската полиција која има законско обвластвување за преземања на сите дејствија од чување, легитимирање на сторителите и др. Констатирањето на нарушувањата околу дивата сеча се запишуваат во посебни книги и врз база на евиденцијата се прават месечни прегледи, за причинетите шумски штети. Месечните извештаи се поднесуваат до Дирекцијата за шуми и Државниот инспекторат за шумарство и ловство.

Шумите врз основа на општиот план за стопанисување на шумите во Р.Македонија се поделени на шумско стопански единици (ШСЕ), а тие се поделени на одделенија. Со посебните планови за секоја ШСЕ се предвидени одделенијата кои ќе се сечат следните десет години по површина, дрвен вид, количина и др.

Врз основа на посебните планови за стопанисување со шумите корисникот на шумите има обврска да изготви годишен план кој се донесува до 1 декември од тековната за наредната година, а во согласност со истиот се изготвуваат изведбени планови. После тоа се врши ознака, по коешто во рок од 15 дена се известува државниот шумски инспектор кој врши контрола на ознаката и ако истата е извршена согласно сите законски регулативи дава одобрување за сеча.

Тука проблем е што шумското претпријатие го известува само шумскиот инспектор, а не и шумската полиција за тоа во кое одделение се врши сеча, па понекогаш шумската полиција има проблем во чување и контрола на шумата.

Кога почнува сечата, порано шумските претпријатија тоа го извршувале со нивните вработени, но сега бидејќи немаат доволен број на вработени распишуваат огласи за вршење на услуги во шумарството (сеча, дотур и превоз) за тие активности кои тие не можат да ги извршат. За време на сечата шумскиот инспектор врши контрола и ако има некои забелешки истите треба да се исправат. После сечата се врши дотур и превоз, и за секој дрвен асортимент што треба да се однесе од шума треба да се издаде документ (испратница). Најдобро е на оние луѓе кои вршат дотур и превоз документот да и се издаде на лице место или да бидат пречекани на некое посоодветно место, но да не се излезени од шумата со цел да не избегаат во некое населено место. Меѓутоа честопати се случува дел од вработените од шумското претпријатие да си даваат за важност и да ги кршат тие правила и истите луѓе да ги пречекуваат или закажуваат со нив на други несоодветни места (пр. локална продавница) каде постои можност за одредени нерегуларности во работата – да ги пропуштаат луѓето без издавање на соодветни документи, без дрвата да бидат платени, но самиот шумочувар да оствари лична финансиска корист, односно да добие одредена финансиска надокнада од лицето кое ќе биде пропуштено. Или пак во друг случај може да му издаде одреден документ, но наместо да биде запишана и платена вистинската сечена количина на дрва, се случува да биде платена помала количина, а средствата од продажбата на другата неевидентирана количина на дрва која не е запишана во документот да биде поделена помеѓу собирачот на дрва и шумоуварот.

Сопствениците на приватни шуми за да добијат одобрување од шумски инженер колку сеча да сечат од нивните приватни шуми до Шумското стопанство треба да поднесат имотен лист и елаборат.

Ако пак е во прашање сеча за физички лица тогаш со закон е дозволена сеча во државни нискостеблени шуми, но само за обезбедување на сопствени потреби кои не смеат да бидат повеќе од 15м3. Сечата во државни шуми заради обезбедување на сопствени потреби се врши по претходно поднесено барање од страна на физичкото лице до подружниците на ЈПМШ и врз основа на издадена дозвола за сеча физичките лица плаќаат надоместок, согласно важечкиот ценовник на ЈПМШ.

И тука има одредени неправилности, бидејќи едно исто лице може да врши повеќепати сеча од по 15м3 под изговор дека врши сеча, утовар и превоз за др. лица така што поднесува барање во име на тие лица (а претходно обезбедил лични податоци од самите лица за кои наводно врши сеча).

Ако физичко лице само врши сеча цената по која го плаќа дрвото во одредени ПШС е 1.300 МКД, а додека приватните лица кои вршат превоз на дрвото најчесто земаат од 600-700 МКД на м3.

Инаку, ПШС Беласица Струмица како дел од ЈП Македонски шуми располага со 55.000 ха шума во државна, и 3.000ха шума во приватна сопственост. Според посебните планови за стопанисување со шуми, ПШС Беласица Струмица треба да располага со 5.400. 000 м3 резерва дрвна маса. За 2011 година **ПСШ Беласица** има продадено дрво за огрев околу 15.000 м3, за 2012 год.околу 18.000 м3, а за 2013 год.има планирано околу 22.000 м3 огревно дрво за продажба.

Шумското стопанство „Серта“ Штип располага со површина на шумски фонд од 80.000 хектари. Шумскиот фонд го покрива теренот на планините Плачковица и Серта. Во 2012 година Шумското стопанство „Серта“ продало 6.000 метри кубни дрва. Слична била продажбата на дрва и во претходните години.

ПСШ Беласица покрива регион^{*} од околу 92.000 жители, ПСШ Серта регион^{**} од околу 75.000. Спрема Заводот за статистика во овој регион 60-65% од населението користи дрво како огревен материјал. Ако се земе во предвид дека едно домаќинство во просек троши 4,2 м3 дрва во текот на една грејна сезона, а овој регион располага со околу 50.000 домаќинства од кои 30.000 до 32.500 користат дрво како огревен материјал, тоа значи дека за овој регион е потребно за една грејна сезона околу 130.000м3 дрва. Притоа овде не се земени во предвид и количините на дрва кои ги трошат земјоделските производители за загревање на своите пластеници и оранжери. Додека според податоците на овие две ПСШ (Беласица и Серта) на годишно ниво се продаваат околу 30.000 м3 дрва. Тука се поставува прашањето од каде и како се набавува другата огромна потребна количина на огревно дрво од околу 100.000 м3.

Дел од оваа потребна количина се набавува од приватните шуми, дел од други ПШС од Р.Македонија, но еден дел може со сигурност да кажеме дека е од кражба и дива сеча на шумите.

^{*} ПСШ Беласица-регион (општините Струмица, Василево, Босилово, Ново село)

^{**} ПСШ Серта-регион (општините Штип, Пробиштип, Карбинци и Мк. Каменица)

Овие горенаведени факти ги поткрепува и следниот податок: Според завод за статистика од извештајот за шумарството во 2011 година во Југоисточниот регион дива сеча во м3 дрвја имало 2.428 м3, а била исечена бруто дрвна маса како огревно дрво (од државни и приватни шуми) 76.510 м3 или вкупно околу 79.000 м3.

Ако се зема фактот дека Југоисточниот регион располага со околу 50.000 домаќинства (Податоци од Завод за статистика: Попис на население и домаќинства 2002 год), од кои најмалку 30.000 домаќинства (60%) го користат дрвото како огревен материјал, за една грејна сезона за овој регион е потребно околу 126.000 м3 дрвја како огревен материјал, од што се гледа дека има недостаток (потреба) од дополнителни количини на дрво, за кое прашање е како се задоволваат

Југоисточен регион (општините Радовиш, Конче, Струмица, Василево, Босилово
Ново село, Валандово, Богданци, Гевгелија и Дојран)

Шумска полиција

Во своето работење шумската полиција се води според Законот на шуми и правилникот за работа на шумска полиција и тоа е институцијата која е најмногу инволвирана во проблемот со дивата сеча и дрвокрадството. Должност на ШП е чување на шумите во државна и приватна сопственост. Припадниците на ШП особено се овластени да ја чуваат шумата, да интервенираат, да ги спречат и да ги легитимираат или да ги приведат лицата затечени во вршење на прекршоци казниви по овој закон, или кривични дела што се однесуваат на шумите, или за кои постои основано сомневање дека извршиле такви дела, да вршат преглед на сите средства со кои се превезува или пренесува дрво и други шумски производи.

Шумската полиција при контрола на сеча бараат испратница за превоз и жиг. За сеча на државни шуми жигот е во кружна форма, а за сеча на приватни шуми жигот е во форма на триаголник, додека трупците се одбележани со плочки.

Шумската полиција врши евиденција на лицата кои превезуваат дрва и доколку не располагаат со документи за сеча им го одземат привремено возилото, а за трајно одземање се решава по судски пат.

На дивосечачите согласно Член 30-а (Постапка за порамнување)

од Законот за шумарска и ловна инспекција^{*} им се нуди веднаш да ја платат казната во висина 1750 Евра или во рок од 8 дена, и доколку не плати во предвидениот рок шумската полиција поднесува барање за прекшочна постапка. Доколку сторителот го признае прекршокот инспекторот на сторителот ќе му издаде платен налог заради наплата на глобата предвидена за прекршокот. Со потпис на платниот налог се смета дека сторителот на прекршокот се согласува да ја плати предвидената глоба.

Кривична пријава пак шумската полиција поднесува кога лицето го фаќа на лице место како недозволено сече над 1м3 дрва.

До јули 2012 год. Основниот Суд Струмица сите предмети од шумската полиција ги отфрлил поради тоа што покрај записникот не им бил понуден и платен налог на сторителите на прекршокот.

Инаку најчесто за дровокрадството пријавуваат шумочуварите, граѓаните, но исто така наидуваат на случаи кога екипите се на терен. Во процесот на запленување шумската полиција применува различни стратегии (излегуваат на терен од различни локации, во цивилна облека и користат фото апарати, камера итн.) Ефикасноста е зголемена со примената на постапката за порамнување. Меѓутоа се уште има големи проблеми, затоа што дровокрадците се добро организирани и опремени.

Подрачна шумска полиција	поднесени прекршочни пријави-2012 год.	поднесени кривични пријави-2012 год.
Струмица	229	28
Штип	105	2

Од струмичката шумска полиција велат дека најмногу пријави има од населените места во близина на ридско планинските места (с.Баница, с.Банско, с.Иловица, с.Висока мала и др.) додека штипската шумска полиција вели дека најголем проблем со дива сеча е во градот, околу манастирот Света недела, каде се градат дивоградби и секојдневно се наслуваат граѓани, а тоа им одговара на дровокрадците. Тој дел во градот наскоро треба да се урбанизира и сечењето на шумата ќе биде дозволено затоа што таму треба да никнат плацеви за куки.

Честопати како голем проблем се јавува неможноста на шумската полиција да ги идентификува дивосечачите на лице место поради не поседување на лични документи. Исто така самите

^{*} Сл.Весник бр. 88/08 и 6/10

дрвокрадци користат стари и нерегистрирани возила со цел ако им бидат одземени да не претрат големи загуби. При запленување на возилото шумската полиција се соочува со недоволно теренски возила и тензијата уште повеќе се зголемува кога за запленување на дивата сеча се чекаат возила од шумското стопанство понекогаш и повеќе од 10 часа, при што често пати се изложени на закани и опасност од дрвокрадците.

Од шумската полиција велат дека немаат доволно кадар и возила да ги покријат сите места каде има дива сеча на шума.

Исто така проблем е што шумското претпријатие го известува само шумскиот инспектор, а не и шумската полиција за тоа во кое одделение се врши сеча, па понекогаш шумската полиција има проблем во чување и контрола на шумата.

Во однос на законската регулатива дискутирали во Законот за шуми се овошните дрва од земјоделско земјиште, за кои не е потребно да бидат пропратени со испратници и жиг. Овие недостатоци ги користат дрвокрадците и во последно време во Струмичкиот регион е забележано масовно исчезнување на диви сливи и други овошки.

Шумски инспектор при МЗШВ

Начинот на работа на шумскиот инспектор се врши во согласност со Законот за шумите и подзаконските акти (правилници). Тие вршат контрола на секој правен субјект кој стопанисува со шумите како Македонски шуми, Националните паркови и др. Секој правен субјект кој стопанисува со шумите е должен да ги почитува мерките предвидени со законот. Во доменот на Државниот шумски инспекторат спаѓаат повеќе надлежности како: контрола на сите сечи, спроведување годишни планови кои се во времетраење од десет години и според кои планови работат и Македонски шуми. ШИ контролира се што е одбележано од Македонски шуми за сеча дали е во согласност со посебните планови и на истите дава одобрение за сеча. Покрај другите сегменти и дивата сеча е еден сегмент од работата на државниот шумски инспекторат. Како институција Државниот шумски инспекторат има право да поднесе пријава, да го заплени (одземе) затекнатото на терен иако како што напоменуваат најголема ингеренција во врска со дивата сеча има шумската полиција.

Како за пример: Во 2012 год. шумскиот инспекторат под надлежност на регионалното одделение Струмица има поднесено околу 20 пријави на физички лица затекнати во превоз на бесправна

сеча, околу 7 одземени товарни возила, трупци, пили и против овие лица е поведено барање за прекршочна постапка. Направената штетата во денари изнесува околу 2 милиони денари.

ШИ има остварено одлична соработка со шумската полиција. Поради немање техничка и кадровска покриеност шумската полиција ги запленува товарните возила со бесправна сеча пријавени и затекнати од шумскиот инспектор.

Заклучно со 31.11.2012 год бесправна сеча на дрвна маса изнесува околу 2.857,01 м³ од кои 162,39 м³ се четинари, а 2.694,62 м³ се лисјари. Вкупно штета во денари изнесува околу 25 милиони денари.

Според извештаите што Државниот шумски инспекторат ги добива од Шумското стопанство за 2011 год. ПСШ Беласица има поднесено 1704 пријави од кои 100 за бесправна сеча, 1592 бесправен превоз, 10 за бесправно напасување, 20 останати и 522 кривични пријави.

Во однос на поднесените прекршочни пријави за дива сеча, на југоисточен регион, а под надлежност на регионалното одделение Струмица во регионот на Струмица има поднесено многу поголем број на пријави за разлика од другите региони, што не значи дека во тие подрачја нема дива сеча.

СВР

СВР дивата сеча ја третираат по Законот за шуми. Истата материја не им е приоритет на спроведување, но доколку се најде таков случај за истото ја повикуваат шумска полиција и таа ги спроведува процедурите од Законот. Доколку се открие прекршок во врска со бесправна сеча и превоз на дрва се известува шумската полиција. Доколку се затекнат лица кои вршат пусташење, истото е казниво и пропишано со член во Кривичниот законик на РМ и против тие лица се поднесува кривична пријава. Според податоците на СВР тие можат да вршат стопирање на возила само на јавен пат, а не и на подрачје каде се врши сеча.

СВР Струмица во текот на 2012 година на подрачјето на Струмица има откриено 52 прекршоци во врска со бесправното сечење и превоз на дрва. Границната полиција на граничниот премин Ново село постапувајќи согласно законот за шуми, во текот на 2012 година констатирала 21 прекршок додека од тримесечниот извештај на СВР Штип (август-октомври) се гледа дека имаат поднесено 29 пријави до шумската полиција.

Основни судови

Материјата која се однесува на бесправната сеча на огревно дрво е регулирана со Законот за шуми^{*}. Предметите кои ги именуваме со „бесправната сеча на огревно дрво“ ОС ги решаваат во кривична и прекршочна постапка.

- Овластен тужител во кривичната постапка се Основните Јавни Обвинителства и се за кривично дело „Кражба“ од чл.235 од Кривичниот Закон^{**}. Предметите се решаваат согласно правилата на Законот за кривична постапка. Кривична пријава се поднесува кога одредено лице се фаќа на лице место како недозволено сече шума над 1м3.

- Иницијатори на прекршочните постапки се: МЗШВ преку Шумската полиција и Државен инспекторат за шумарство и ловство и предметите се решаваат согласно Законот за прекршоци^{***}.

По донесувањето на пресудата по еден примерок се доставува до прекршителот, Шумската полиција и еден до судот. Доколку прекршителот нема пари се назначува присилно извршување, конфискување на имот и најчесто затвор не се практикува. Ако долгот не се плати за 2 годни долгот застарува и се отпишува.

Основните судови се оградуваат од соработка со другите институции, бидејќи станува збор за спор и судот како институција ги сослушува и двете страни и обвинителот и обвиненикот.

Во врска со местото на живеење на сторителите нема некои посебни правила, бидејќи како пример: во Струмица сторителите се најчесто жители на населени места кои се близку до ридовите или планините, додека во Штип во поголем број на случаи сторителите се со место на живеење во градот.

Прекршочни пријави	Основен Суд Струмица	Основен Суд Штип	Основен Суд Гевгелија
2011 год.	298	160-180	50
2012 год.	756	160	32

^{*} Сл.Весник бр.64/09

^{**} Сл.Весник бр.37/96

^{***} Сл.Весник бр.62/06

До јули 2012 год Основниот Суд Струмица сите предмети ги отфрлил поради нефункционирање на Член 30-а (Постапка за порамнување) од Законот за шумарска и ловна инспекција^{*}, бидејќи поднесените прекршочни пријави од Шумската полиција покрај тоа што требало да содржат записник за порамнување со глоба од 1750 евра морало да им се понуди и платен налог на сторителите на прекршокот. Порамнувањето се врши според член 49 од Законот за прекршоци.

Сторителите на ваквите дела, доколку се почести прекршители според Законот за шуми се класифицираат како повратници. Доколку од страна на подносителот на пријавата е констатирано дека повеќе пати е казнувано едно исто лице судијата одредува построга санкција.

Законски пречки во делот на справувањето со ваквите сторители, постојат кога сторителите на прекршоци согласно Законот за шуми се непознати, иселени, кога лицата се недостапни, кога доставата е неврачлива и слично.

^{*} Сл.Весник бр. 88/08 и 6/10

Јавно обвинителство

ЈО во општините кои се опфатени со овој извештај работи според кривичниот законик, и спроведува кривични постапки во врска и со предмети на дива сеча на дрва (бесправната сеча на оревено дрво). Во кривичниот законик е предвидено кривично дело **КРАЖБА** од чл. 235 ст.3 од Кривичниот Закон кое за действие на извршување го има одземањето на туѓа шума дрвја чие количество е поголемо од 1 м3 со намера за против правно присвојување. По поднесена кривична пријава против сторител за горе наведеното кривично дело, пријавата се заведува во уписник и се распоредува на јавен обвинител за работа. По разгледување на списите, доколку во предметот недостасуваат одредени податоци, тогаш согласно чл. 144 ст.2 и ст.3 од Закон за кривична постапка^{**} се поднесува Барање за доставување потребни известувања/податоци или се поднесува Обвинителен предлог до Основен суд. Ако по разгледување на списите се утврди дека не се

^{**} Сл.Весник бр. 150/2010

исполнети елементите на кривично дело тогаш јавниот обвинител донесува Решение за отфрлање на кривичната пријава.

Најчесто сторителите на кривично дело се заловуваат од страна на Шумската полиција на лице место при извршување на кривичното дело по што ЈП Македонски Шуми доставува Кривична пријава до јавното обвинителство.

Основниот јавен обвинител на јавноста согласно чл.8 ст2 од Закон за јавно обвинителство им обезбедува пристап до информации за состојбата на криминалитетот и други прашања од општо значање од работењето на јавното обвинителство, под услови пропишани со закон.

Како за пример во текот на 2011 год. до Јавно обвинителство Струмица поднесени се 189 кривични пријави против лица кои вршат дива сеча на шуми, за кои поднесени се 189 обвинителни предлози, од кои 188 предмети се пресудени, 1 непресудена. Во текот на 2012 год (до 10.12.2012 год.) поднесени се 359 кривични пријави за кои се поднесени 359 обвинителни предлози до Основен суд Струмица, од кои 154 се пресудени, а 205 непресудени.

Во врска со местото на живеење на сторителите, се со различно место на живеење, меѓутоа почесто се од ридско планински села: с.Рич, с.Нова Малаа, с.Банско, с.Баница итн.

Сл.Весник бр. 150/2007

Државни и општински еколошки инспектори

Државните инспектори за животна средина од регионот на мониторинг не информираа дека немаат никакви надлежности во делот на дивата сеча и дрворадството, бидејќи одговорни за дивата сеча на шумите се Шумската полиција, Јавното претпријатие Македонски Шуми и граничната полиција.

Доколку се појават такви случаи истите ги пријавуваат до подрачните шумски стопанства, Шумска полиција и СВР, затоа што тоа се одговорните институции кои што треба да преземат мерки за ваквата појава на опустошувањето на шумите.

Општинските еколошки инспектори постапуваат слично како нивните колеги од Државниот инспекторат, но доколку кај нив пристигне писмена пријава за дива сеча, тие прибираат податоци и документи за предметот и пријавата ја упатуваат до Комисија при МЖСПП која решава за случајот. Засега такви предмети кај нив не се пристигнати.

Заклучоци:

- количините на продадени огревни дрва, не соодветствува со потребите за количини на огревно дрво од овој регион;
- недостаток на човечки ресурси и основна опрема на шумските инспектори и полиција (стар возен парк, недостаток на гориво, фиксни телефони во канцеларија, техничка опрема за следење, униформи, кирија и др.)
- шумската полиција е често изложена на напади од страна на дрвокрадците, особено по повеќе часовното чекање на теренско возило на шумските стопанства за заплена на дивата сеча;
- неможност на шумската полиција да ги идентификува дивосечачите на лице место поради непоседување на документи за лична идентификација
- недостаток во однос на законската регулатива. Дискутибилно во Законот за шуми се овошните дрва од земјоделско земјиште, за кои не е потребно да бидат пропратени со испратници и жиг;
- нетранспарентност и затвореност на дел од мониторираните институции;
- дрвокрадците се добро опремени, информирани и организирани;
- недостаток на шумските стопанства (при поднесување на барање за сеча од страна на физички лица до 15м³ за сопствени потреби);
- дива сеча во име на социјална загрозеност и етничка нетолеранција;
- посказа цена на огревното дрво од ЈП “Македонски шуми” во однос на цената на дрвото на црниот пазар;
- во последните години карактеристично е изчезнување на државните шуми, додека состојбата со приватните шуми е нepromенета;
- дива сеча на шуми во близина на населени места со цел изградба на куки-дивоградби;
- мал број од граѓаните директно се јавуваат или ги посетуваат засегнатите институции за да пријават дрвокрадство;
- глобалната политика во Источниот регион со миграцијата на луѓе од село во град за запослување во фабриките селата ги празни, па така шумата е незаштитена. Доколку селата во регионот заживеат тогаш и шумата ќе се заштитува затоа што приватните шуми во тој случај ќе бидат под надзор;

Препораки:

- еколошка едукација и организирање кампањи со цел подигање на свеста на граѓаните на повисоко ниво за чување на шумите и зелените појаси;
- зголемување на законските овластување на шумската полиција/ особено во областа на идентификување и приведување на лица;
- зголемување на ресурсите во шумската полиција (луѓе, возила, опрема, гориво и др.) со цел интензивирање на контролите и акциите;
- забрзување на процесот на гасификација на државата и повеќекратно зголемување на субвенциите во алтернативни извори на енергија од страна на државата;
- зголемување на бројот на шумочувари од страна на шумските стопанства, и зголемена контрола и надзор врз нивната работа, но и врз шумските стопанства воопшто;
- воспоставување на бесплатна телефонска линија за граѓаните на која би можеле во секое време да пријават дива сеча и други неправилности поврзани со дрвокрадството;
- измени во Законот за шуми член 69 *Исеченото дрво во шума, како и надвор од шумата (освен дрво од овошни стебла на земјоделско земјиште), без оглед во чија сопственост е, треба да е жигосано и снабдено со испратница кога се превезува или пренесува од местото на сеча или од место до место;*
- шумските стопанства при сеча во одредено одделение освен шумскиот инспектор да ги известуваат и шумската полиција и општините каде се врши сечата со цел подобра контрола и чување при сечење на шумите;
- построга контрола на документи за лична идентификација од страна на шумските стопанства при издавање на дозвола за сеча на физички лица;
- разгледување на можноста од страна на ЗЕЛС за поднесување на заедничко барање од општините, при користење на природните богатства (во кои спаѓаат и шумите) дел од приходите од концесионерот или од Владата да одат во општините;
- разгледување на можноста од страна на соодветните институции (МЗШВ, МЖСПП, ЈП Македонски шуми, Влада на Р.М, ЗЕЛС и др.) за децентрализирање на стопанисувањето и управувањето со шумите и шумското земјиште;
- едукација за законот за пристап до информации на дел од институциите со цел поголема транспарентност и отвореност за

соработка со НВО-ите и граѓаните;

- измени во законската регулатива со цел воспоставување на мерката вршење општествено корисна работа за сторителите на прекршочни или кривични дела за дровокрадство, а кои немаат финансиски средства да ја платат казната;
- креирање на плански документи од страна на општините за социоекономски развој на ридско-планинските рурални населени места (со главен аспект на одржлив развој на шумарството и туризмот);